Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIĀNES KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2024. gada 26. septembrī [1]

Lieta C-393/23

Athenian Brewery SA,
Heineken NV
pret
Macedonian Thrace Brewery SA

(*Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu sadarbība civillietās un komerclietās – Jurisdikcija civillietās un komerclietās – Regula (ES) Nr. 1215/2012 – Īpašā jurisdikcija – 8. panta 1. punkts – Vairāki atbildētāji – Cieša saistība – LESD 102. pants – "Uzņēmuma" jēdziens – Mātesuzņēmums un meitasuzņēmums – Meitasuzņēmuma pārkāpums – Prezumpcija par mātesuzņēmuma izšķirošu ietekmi – Solidāra atbildība – Valsts konkurences iestādes lēmums – *Follow-on* veida prasības par zaudējumu atlīdzību

I. Ievads

1. Vai konkurences tiesību normu pārkāpuma dēļ cietusī puse var celt prasību pret sabiedrību, kas izdarījusi šo pārkāpumu, šīs sabiedrības mātesuzņēmuma domicilā citā dalībvalstī? Šis jautājums būtībā ir pamatā izskatāmajam lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu.

2. Tas dod Tiesai iespēju attīstīt tālāk tās judikatūru par saistīto lietu īpašās jurisdikcijas tvērumu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (turpmāk tekstā – "Briseles Ia regula") [2] 8. panta 1. punktu saistībā ar prasībām par zaudējumu atlīdzību Savienības konkurences tiesību pārkāpumu dēļ (*private enforcement*). Spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide* [3] Tiesa jau ir lēmusi, ka šī īpašā jurisdikcija ļauj vairākus tādas vienošanās dalībniekus, kura pārkāpj LESD 101. pantu, iesūdzēt tiesā vietā, kurā vienam no šiem dalībniekiem ir domicils, ja to dalība iepriekš ir saistoši konstatēta Komisijas lēmumā (tā sauktās *follow-on* prasības par zaudējumu atlīdzību).

1 Oriģinālvaloda – vācu.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 12. decembra Regula (OV 2012, L 351, 1. lpp.).

3 Spriedums, 2015. gada 21. maijs (C-352/13, EU:C:2015:335).

3. Atšķirībā no iepriekš minētā sprieduma šajā gadījumā runa ir par to, vai (meitas-)uzņēmumu, kas saskaņā ar valsts konkurences iestādes lēmumu ir ļaunprātīgi izmantojis savu dominējošo stāvokli LESD 102. panta izpratnē, var iesūdzēt kopā ar mātesuzņēmumu šā mātesuzņēmuma domicilā, kurš atrodas citā dalībvalstī (šajā gadījumā Nīderlandē), kurā nav meitasuzņēmuma domicils (šajā gadījumā Grieķijā).

4. Šajā saistībā iesniedzējtiesa vēlas zināt, ciktāl judikatūra par LESD 101. un 102. pantā noteikto "uzņēmuma" jēdzienu un par atbildības attiecināšanu ekonomiskās vienības ietvaros ietekmē tiesu kompetenču sadalījumu saskaņā ar Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktu. Proti, šajā judikatūrā Tiesa ir atzinusi atspēkojamu prezumpciju, ka mātesuzņēmums faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz tā meitasuzņēmuma saimniecisko darbību, ja tam pieder (gandrīz) 100 % meitasuzņēmuma kapitāla daļu (turpmāk tekstā – "prezumpcija par kontroli"), un ka tādējādi šā meitasuzņēmuma pārkāpumu var attiecināt uz mātesuzņēmumu un to saukt pie solidārās atbildības [4].

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Briseles Ia regula

5. Briseles Ia regulas 15., 16. un 21. apsvērums ir formulēts šādi:

"(15) Jurisdikcijas noteikumiem vajadzētu būt ļoti paredzamiem, un tiem būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils. Jurisdikcijai vienmēr vajadzētu būt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās strīda priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils jānosaka autonomi, lai kopējos noteikumus padarītu pārskatāmākus un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

(16) Papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saistība starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedības norisi. Ciešas saistības pastāvēšanai būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un jānovērš iespējamība, ka prasību pret atbildētāju ceļ viņam saprātīgi neparedzamā dalībvalsts tiesā. Tas ir jo īpaši svarīgi strīdos par ārpuslīgumiskām saistībām, kas izriet no privātās dzīves un personas tiesību aizskārumiem, tostarp no goda aizskaršanas un neslavas celšanas.

[..]

(21) Tiesvedības saskaņotas norises interesēs ir jāsamazina paralēlas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka atšķirīgās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus. Vajadzētu būt skaidram un iedarbīgam mehānismam, lai izšķirtu *lis pendens* lietas un saistītas darbības un novērstu problēmas, ko izraisa valstu atšķirības attiecībā uz dienu, kad prasību uzskata par celtu. Šīs regulas nolūkos minētā diena būtu jānosaka autonomi."

6. Briseles Ia regulas 4. panta 1. punkts formulēts šādi:

"1. Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības."

[4] Pastāvīgā judikatūra kopš 2009. gada 10. septembra sprieduma *Akzo Nobel* u.c./Komisija (C-97/08 P, EU:C:2009:536, 54. un turpmākie punkti).

7. Briseles Ia regulas 5. panta 1. punkts formulēts šādi:

"Personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā vienīgi saskaņā ar šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā izklāstītajiem noteikumiem."

8. Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkts reglamentē īpašu starptautisku jurisdikciju:

"Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var arī iesūdzēt:

1) ja šī persona ir viens no vairākiem atbildētājiem – tās vietas tiesās, kurā kādam no atbildētājiem ir domicils, ja prasības ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesavienojami spriedumi;

[..]."

B. Regula (EK) Nr. 1/2003

9. Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā [5], 16. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Ja valstu tiesas atbilstoši Līguma 81. pantam vai 82. pantam lemj par līgumiem, lēmumiem vai darbībām, uz kurām jau attiecas Komisijas lēmums, tās nevar pieņemt lēmumus, kuri ir pretrunā ar Komisijas pieņemto lēmumu. Tām arī jāizvairās no to lēmumu pieņemšanas, kas var būt pretrunā ar lēmumu, kuru iecerējusi Komisija tādu lietu izskatīšanā, ko tā uzsākusi. Lai to panāktu, valstu tiesa var izvērtēt, vai jāaptur tās tiesas procesi. Šis pienākums neierobežo tiesības un pienākumus, ko paredz Līguma 234. pants."

C. Direktīva 2014/104

10. Direktīvas 2014/104/ES par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem [6], 2. panta 2. un 3. punkts jēdzienus "pārkāpējs" un "valsts konkurences tiesību akti" definē šādi:

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

2) "pārkāpējs" ir uzņēmums vai uzņēmumu apvienība, kas ir pārkāpusi konkurences tiesības;

3) "valsts konkurences tiesību akti" ir valstu tiesību aktu noteikumi, kuru galvenais mērķis ir tāds pats kā LESD 101. un 102. pantam un kurus piemēro vienā un tajā pašā lietā paralēli Savienības konkurences tiesību aktiem saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 3. panta 1. punktu, neietverot valsts tiesību aktus, ar ko nosaka krimināls odus fiziskām personām, izņemot, ja šādi krimināls odi ir līdzekļi, ar kuriem tiek izpildīti konkurences noteikumi, kas attiecas uz uzņēmumiem;

[5] Padomes 2002. gada 16. decembra regula (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. novembra Direktīva (OV 2014, L 349, 1. lpp.).

[..]."

11. Direktīvas 2014/104 3. panta 1. punkts attiecas uz tiesībām uz pilnīgu atlīdzinājumu:

"Dalībvalstis nodrošina, ka ikvienai fiziskai vai juridiskai personai, kurai nodarīts kaitējums konkurences tiesību aktu pārkāpuma rezultātā, ir iespēja prasīt un saņemt pilnīgu atlīdzinājumu par šo kaitējumu."

12. Direktīvas 2014/104 9. pants attiecas uz iedarbību, kas piemīt valstu konkurences iestāžu lēmumiem:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts konkurences iestādes vai pārsūdzības tiesas galīgajā nolēmumā konstatētais konkurences tiesību pārkāpums tiek uzskatīts par neapstrīdami pierādītu attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kas celta to valsts tiesās saskaņā ar LESD 101. vai 102. pantu vai valstu konkurences tiesībām.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minēto galīgo nolēmumu, kas pieņemts citā dalībvalstī, saskaņā ar valsts tiesību aktiem var iesniegt to valsts tiesā vismaz kā pirmšķietamu pierādījumu par to, ka ir noticis konkurences tiesību pārkāpums, un vajadzības gadījumā var izvērtēt kopā ar citiem pušu iesniegtajiem pierādījumiem.

3. Šis pants neskar LESD 267. pantā noteiktās tiesības un pienākumus."

III. Fakti un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

13. Strīda pamatlietā puses ir, no vienas puses, *Macedonian Thrace Brewery SA* (turpmāk tekstā – "*MTB*") un, no otras puses, *Athenian Brewery SA* (turpmāk tekstā – "*AB*") un tā galvenais (virs-)mātesuzņēmums *Heineken NV* (turpmāk tekstā – "*Heineken*"). *Heineken* domicils ir Nīderlandē, savukārt *AB* domicils ir Grieķijā. Tomēr *MTB* vēlas Nīderlandes tiesās solidāri saukt pie atbildības gan *AB*, gan *Heineken* par zaudējumiem, kas tai saskaņā ar tās apgalvojumiem radušies tāpēc, ka *AB* ir izdarījusi pārkāpumu Grieķijas alus tirgū, tostarp pārkāpjot LESD 102. pantu.

14. *MTB* ir Grieķijā reģistrēta alus darītava, kas veic uzņēmējdarbību Grieķijas alus tirgū. *AB* ir daļa no *Heineken* uzņēmumu grupas un darbojas arī Grieķijā. Lai gan *Heineken* nosaka *Heineken* uzņēmumu grupas stratēģiju un mērķus, tā pati neveic nekādus operatīvos darījumus Grieķijā. Laikposmā, uz kuru attiecas šī tiesvedība, *Heineken* netieši turēja aptuveni 98,8 % *AB* kapitāla daļu.

15. Ar 2014. gada 19. septembra lēmumu Grieķijas konkurences iestāde konstatēja, ka *AB* ir ļaunprātīgi izmantojusi savu dominējošo stāvokli Grieķijas alus tirgū laikposmā no 1998. gada septembra līdz 2014. gada 14. septembrim un ka šī rīcība ir klasificējama par vienotu un ilgstošu LESD 102. panta un Grieķijas Konkurences likuma 2. panta pārkāpumu.

16. Lai gan *MTB* bija lūgusi Grieķijas konkurences iestādi izmeklēšanā iesaistīt *Heineken*, Grieķijas konkurences iestāde savā nolēmumā norādīja, ka tā nesaskata nekādu iemeslu to darīt. Tā tostarp norādīja, ka nav pierādīta *Heineken* tieša līdzdalība konstatētajos pārkāpumos un arī nepastāv īpaši apstākļi, kas nenovēršami ļautu pieņemt, ka *Heineken* īstenojusi izšķirošu ietekmi uz *AB*. Par prezumpciju par kontroli tā neizteicās.

17. *MTB* vērsās *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) ar lūgumu atzīt, ka *Heineken* un *AB* ir solidāri atbildīgas par iepriekš minēto pārkāpumu Grieķijas alus tirgū un tādējādi to pienākums kā solidāri atbildīgām [sabiedrībām] ir atlīdzināt *MTB* visus zaudējumus, kas radušies šā pārkāpuma dēļ. *Heineken* un *AB* ar pakārtotu prasījumu lūdza *Rechtbank Amsterdam* atzīt, ka tai nav kompetences izskatīt prasību pret *AB*. *Rechtbank Amsterdam* šo prasījumu apmierināja un paziņoja, ka tās kompetencē nav izskatīt prasību pret *AB*.

18. *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa, Nīderlande) apelācijas instancē atcēla *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) spriedumu un noraidīja pakārtoto prasījumu. Pēc tam *Heineken* un *AB* iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā – *Hoge Raad der Nederlanden*.

19. *Hoge Raad* (Augstākā tiesa) apturēja tiesvedību un saskaņā ar LESD 267. pantu uzdeva Tiesai šādus divus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai tādā lietā kā pamatlieta tiesai, kas atrodas mātesuzņēmuma reģistrācijas vietā, pārbaudot savu jurisdikciju attiecībā uz citā dalībvalstī reģistrētu meitasuzņēmumu atbilstoši Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktam šajā noteikumā paredzētās prasības par ciešas saistības esamību kontekstā jāņem vērā konkurences tiesību normās atzītā prezumpcija par mātesuzņēmuma noteicošo ietekmi uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību, kas ir attiecīgās lietas priekšmets?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, kā šajā kontekstā jākonkretizē kritērijs, kas formulēts spriedumos *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37) un *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449)? Vai šajā gadījumā, apstrīdot mātesuzņēmuma noteicošo ietekmi uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību, pieņēmumam par jurisdikcijas esamību attiecībā uz šo meitasuzņēmumu atbilstoši Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktam ir pietiekami, ka nevar jau sākotnēji uzskatīt par neiespējamu, ka šāda noteicoša ietekme nepastāvēja?"

IV. Juridiskais vērtējums

20. Iesniedzējtiesa jautā, vai, pārbaudot starptautisko jurisdikciju saskaņā ar Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktu, ir jābalstās uz šo secinājumu 4. punktā paskaidroto un konkurences tiesībās atzīto prezumpciju par kontroli, saskaņā ar kuru tiek atspēkojami prezumēts, ka mātesuzņēmums īsteno izšķirošu ietekmi uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību, ja tam pieder (gandrīz) 100 % šā meitasuzņēmuma kapitāla daļu. Ja atbilde ir apstiprinoša, tiesa vēlas papildus zināt, kāds pārbaudes kritērijs ir piemērojams, ja atbildētājs apstrīd, ka mātesuzņēmumam ir izšķiroša ietekme uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību.

21. Šie jautājumi rodas pamatlietā, jo saskaņā ar Briseles Ia regulas 4. panta 1. punktu Nīderlandes tiesās vispārējā jurisdikcija ir tikai *Heineken*, kuras domicils ir Nīderlandē, bet ne Grieķijā reģistrētajai *AB*. Tomēr *AB* var iesūdzēt kopā ar *Heineken* Nīderlandē, ja prasības pret *Heineken* un *AB* ir "cieši saistītas" Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē. Tādēļ iesniedzējtiesa jautā, ciktāl prezumpciju par kontroli, kas balstās uz to, ka *Heineken* pieder gandrīz 100 % *AB* kapitāla daļu, var izmantot, lai pamatotu šādas ciešas saistības esamību.

22. Būtībā jautājums tātad ir par to, vai un kādā mērā, nosakot starptautisko jurisdikciju, būtu jāņem vērā prezumpcija par kontroli un kādā mērā būtu jāpārbauda, vai šī prezumpcija ir atspēkota (šajā ziņā skat. B un C punktu).

23. Lai varētu izmeklēt iespējamo prezumpcijas par kontroli ietekmi uz Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta interpretāciju, vispirms īsi jāizskaidro tās nozīme un mērķis, kā arī tās funkcija Savienības konkurences tiesībās (šajā ziņā skat. A punktu).

A. Uzņēmuma jēdziens, "ekonomiskā vienība" un atspēkojamā prezumpcija par kontroli atbilstoši LESD 101. un 102. pantam

24. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jēdziens "uzņēmums", t.i., pārkāpēja persona, kas noteikta LESD 101. un 102. pantā, apzīmē "ekonomisku vienību", ko var veidot vairākas fiziskas vai juridiskas personas[7].

25. Ja šāda ekonomiska vienība pārkāpj Savienības konkurences tiesību normas, tai saskaņā ar individuālās atbildības principu jāatbild par šo pārkāpumu[8]. Tomēr šāds pārkāpums jāattiecina uz juridisku personu, kurai var uzlikt naudas sodu vai pret kuru var celt zaudējumu atlīdzināšanas prasības. Tāpēc jēdziena "uzņēmums" vai "ekonomiskā vienība" izmantošana var radīt tādu fizisku vai juridisku personu solidāro atbildību, kuras veidojušas attiecīgo ekonomisko vienību pārkāpuma izdarīšanas brīdī[9].

26. Saskaņā ar Tiesas judikatūru juridiski nošķirtas personas, kas organizētas grupas formā, veido vienu uzņēmumu, ja tās savu rīcību attiecīgajā tirgū nenosaka autonomi, bet ka tās, it īpaši ņemot vērā ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas tās vieno ar mātesuzņēmumu, šajā nolūkā ir pakļautas šīs vadības vienības faktiski īstenotai izšķirošai ietekmei[10].

27. Šo secinājumu 4. punktā izklāstītā prezumpcija par kontroli attiecas uz gadījumu, kad tiek (atspēkojami) pieņemts, ka mātesuzņēmums, kam tieši vai netieši pieder (gandrīz) viss meitasuzņēmuma kapitāls, faktiski īsteno izšķirošu ietekmi[11]. Šī prezumpcija tātad ir piemērojams ne tikai tiešajās attiecībās starp mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu, bet arī, kā šajā gadījumā, netiešajās attiecībās starp galveno (virs-)mātesuzņēmumu un (apakš-)meitasuzņēmumu[12]. Tāpēc turpmāk tekstā es runāšu tikai par mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu.

28. Kā Komisija pamatoti norādījusi, saskaņā ar judikatūru šī prezumpcija par kontroli jāpiemēro ne tikai attiecībā uz Savienības konkurences noteikumu īstenošanu, ko veic Komisija un dalībvalstu iestādes (*public enforcement*), bet arī attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas prasībām par šo noteikumu pārkāpumu (*private enforcement*). Abas ir Savienības konkurences noteikumu

7 Skat. spriedumus, 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2022:379, 105. punkts); 2017. gada 27. aprīlis, *Akzo Nobel* u.c./Komisija (C-516/15 P, EU:C:2017:314, 48. punkts), un 2009. gada 10. septembris, *Akzo Nobel* u.c./Komisija (C-97/08 P, EU:C:2009:536, 55. punkts).

8 Spriedums, 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2022:379, 106. punkts un tajā norādītā judikatūra).

9 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 6. oktobris, *Sumal* (C-882/19, EU:C:2021:800, 44. punkts un turpmākie punkti), un 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2022:379, 107. punkts).

10 Skat. spriedumu, 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2022:379, 108. punkts un tajā norādītā judikatūra).

11 Spriedumi, 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2022:379, 109. un 110. punkts, kā arī tur norādītā judikatūra).

12 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 20. janvāris, *General Química* u.c./Komisija (C-90/09 P, EU:C:2011:21, 86. punkts un turpmākie punkti).

īstenošanas sistēmas neatņemama sastāvdaļa[13]. LESD 101. un 102. pantā ietvertais jēdziens "uzņēmums" šajā ziņā jāinterpretē vienoti[14]. Tas jāpiemēro arī prezumpcijai par kontroli, kas tika izstrādāts judikatūrā saistībā ar uzņēmuma jēdzienu.

29. Tomēr mātesuzņēmums var atspēkot prezumpciju par kontroli, pierādot, ka šīs [pārkāpjošās] prakses norises laikā tas nesniedza meitasuzņēmumam norādījumus – nedz tieši, nedz netieši – šā meitasuzņēmuma lēmumu pieņemšanā attiecībā uz attiecīgo saimniecisko darbību[15].

30. Turpretī, ja prezumpcija par kontroli nav piemērojama, konkurences iestādei vai prasītājam jāpierāda, ka mātesuzņēmumam faktiski bija izšķiroša ietekme uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību pārkāpuma laikā, it īpaši dodot norādījumus[16].

31. Tādējādi prezumpcija apvērš pierādīšanas pienākumu par labu cietušajai pusei, kas pieprasa zaudējumu atlīdzināšanu, un par sliktu atbildētājam mātesuzņēmumam[17]. Tā vienkāršo cietušās puses tiesību īstenošanu un vienlaikus palielina Savienības konkurences noteikumu izpildāmību. Zaudējumu atlīdzināšanas prasības arī palīdz atturēt uzņēmumus no pretkonkurences rīcības un tādējādi uzturēt efektīvu konkurenci Savienībā[18].

32. Tagad es pārbaudīšu, vai un ciktāl mērā prezumpcija par kontroli ir būtiska Briseles Ia regulas 8. panta interpretācijai (pirmais prejudiciālais jautājums).

B. Par pirmo prejudiciālo jautājumu: prezumpcijas par kontroli ietekme uz Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta piemērošanu

1. Jēdziens "cieša saistība" Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktā

33. Briseles Ia regulas 8. pants – papildus vispārējai jurisdikcijai dalībvalstī, kurā ir atbildētāja domicils (Briseles Ia regulas 4. panta 1. punkts), – ir paredzētas saistīto lietu īpašas jurisdikcijas.

34. Saskaņā ar Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktu personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt, ja šī persona ir viens no vairākiem atbildētājiem, tās vietas tiesā, kurā kādam no atbildētājiem, tā sauktajam "primārajam" atbildētājam, ir domicils. Tomēr tas ir piemērojams tikai tad, ja prasības ir tik "cieši saistītas", ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā. Tādējādi jāizslēdz iespēja, ka atsevišķās tiesvedībās tiek pieņemti nesavienojami spriedumi.

[13] Skat. spriedumus, 2019. gada 14. marts, *Skanska Industrial Solutions* u.c. (C-724/17, EU:C:2019:204, 45. punkts), un 2021. gada 6. oktobris, *Sumal* (C-882/19, EU:C:2021:800, 37. punkts).

[14] Skat. spriedumus, 2019. gada 14. marts, *Skanska Industrial Solutions* u.c. (C-724/17, EU:C:2019:204, 47. punkts), un 2021. gada 6. oktobris, *Sumal* (C-882/19, EU:C:2021:800, 38. punkts); šajā nozīmē arī ģenerāladvokāta N. Emiliu [*N. Emiliou*] secinājumi lietā *MOL* (C-425/22, EU:C:2024:131, 65. punkts).

[15] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2022:379, 112. punkts). Par prezumpcijas atspēkojamo raksturu skat. arī jau 2013. gada 8. maija spriedumu, *Eni*/Komisija (C-508/11 P, EU:C:2013:289, 47. punkts un tajā norādītā judikatūra).

[16] Spriedums, 2021. gada 25. marts, *Deutsche Telekom*/Komisija (C-152/19 P, EU:C:2021:238, 74. punkts un turpmākie punkti).

[17] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2022:379, 114. un 123. punkts).

[18] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 6. oktobris, *Sumal* (C-882/19, EU:C:2021:800, 35. un 36. punkts, kā arī tajos norādītā judikatūra).

35. Nosacījumi, ar kādiem var pastāvēt šāda cieša saistība, jānosaka, ņemot vērā Briseles Ia regulas noteikumu sistēmu un mērķus [19]. Valsts tiesai jāizvērtē, vai konkrētajā lietā starp dažādajām prasībām pastāv šāda saikne [20].

36. Turpmāk es vispirms izklāstīšu, ka prasības ir cieši saistītas, ja mātesuzņēmums un meitasuzņēmums ir solidāri atbildīgi par pārkāpumu (par to 2. punktā). Pēc tam paskaidrošu, kāpēc šāda cieša saistība parasti pastāv jau pat tad, ja sākotnēji piemērojama ir tikai prezumpcija par kontroli, t.i., ja mātesuzņēmumam tieši vai netieši pieder (gandrīz) viss meitasuzņēmuma kapitāls, taču nav galīgi noskaidrots, vai abi ir solidāri atbildīgi vai arī prezumpciju par kontroli var atspēkot (par to 3. punktā).

2. Mātesuzņēmuma un meitasuzņēmuma solidārā atbildība kā Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta piemērošanas gadījums

37. Saskaņā ar Briseles Ia regulas 16. un 21. apsvērumu tās 8. panta 1. punkta mērķis vērsts uz to, lai veicinātu pareizu tiesvedību, maksimāli samazinātu paralēlas tiesvedības iespēju un tādējādi izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesavienojami spriedumi [21].

38. Šajā ziņā gan nepietiek tikai vien ar risku, ka pastāv atšķirības tiesvedības iznākumā. Šīm atšķirībām jāattiecas arī uz vienu un to pašu faktisko un tiesisko situāciju [22].

39. Attiecīgi Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktu var piemērot vairāku atbildētāju gadījumā saistībā ar prasību par solidāru zaudējumu atlīdzināšanu, ja dažādi uzņēmumi ģeogrāfiskā un laika ziņā dažādā veidā piedalījušies ar Komisijas lēmumu atzītā vienotā un turpinātā LESD 101. panta pārkāpumā. Šādos apstākļos pastāv viena un tā pati faktiskā un juridiskā situācija un tādējādi visi attiecīgie uzņēmumi var tikt iesūdzēti tās vietas tiesā, kurā atrodas primārā atbildētāja domicils [23].

40. Pavisam noteikti tāda pati faktiskā un juridiskā situācija pastāv, ja gan mātesuzņēmums, gan meitasuzņēmums tiek saukti pie solidārās atbildības [24] par LESD 102. panta pārkāpumu, jo tie veido vienu ekonomisku vienību, t.i., vienu un to pašu "uzņēmumu". Tas tā ir tāpēc, ka arī izskatāmajā gadījumā pastāv vienoti fakti, proti, meitasuzņēmuma izdarīts pārkāpums, kas tiek piedēvēts mātesuzņēmumam (it īpaši pamatojoties uz prezumpciju par kontroli) tādā veidā, it kā tas pats to būtu izdarījis. Tādējādi prasības pret mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu ir balstītas uz vieniem un tiem pašiem faktiem, kas pamato atbildību. Tā kā abu prasību priekšmets

[19] Šajā nozīmē par Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Briseles I regula") 6. panta 1. punktu: spriedums, 2006. gada 13. jūlijs, *Reisch Montage* (C-103/05, EU:C:2006:471, 29. un 30. punkts); skat. arī par 1968. gada Briseles konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.; turpmāk tekstā – "Briseles konvencija") 6. panta 1. punktu: spriedums, 1988. gada 27. septembris, *Kalfelis* (189/87, EU:C:1988:459, 10. punkts).

[20] Šajā nozīmē par Briseles I regulas 6. panta 1. punktu: spriedums, 2012. gada 12. jūlijs, *Solvay* (C-616/10, EU:C:2012:445, 23. punkts un tajā norādītā judikatūra).

[21] Spriedums, 2023. gada 7. septembris, *Beverage City Polska* (C-832/21, EU:C:2023:635, 34. punkts). Par Briseles I regulas 6. panta 1. punktu skat. spriedumu, 2012. gada 12. jūlijs, *Solvay* (C-616/10, EU:C:2012:445, 19. punkts un tajā norādītā judikatūra).

[22] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 7. septembris, *Beverage City Polska* (C-832/21, EU:C:2023:635, 28. punkts). Par Briseles I regulas 6. panta 1. punktu skat. spriedumu, 2017. gada 27. septembris, *Nintendo* (C-24/16 un C-25/16, EU:C:2017:724, 45. punkts un tajā norādītā judikatūra).

[23] Šādi par Briseles I regulas 6. panta 1. punktu skat. spriedumu, 2015. gada 21. maijs, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 21. un 33. punkts).

[24] P. Ženāra [*P. Jenard*] ziņojumā solidārā atbildība ir minēta kā tipisks piemērs tam, ka pastāv saikne starp prasībām pret atsevišķiem atbildētājiem, skat. P. Ženāra ziņojumu par 1968. gada 27. septembra Briseles konvenciju par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1979, C 59, 1. un 26. lpp.).

ir viens un tas pats LESD 102. panta pārkāpums, papildus iepriekš minētajam pastāv arī viena un tā pati juridiskā situācija attiecībā uz atbildības rašanās nosacījumiem. Tāpēc pastāv nesavienojamu lēmumu risks, ja dažādas tiesas lemj par mātesuzņēmuma un meitasuzņēmuma attiecīgo atbildību.

3. Prezumpcijas par kontroli nozīme Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta piemērošanai

41. Tomēr tas rada papildu jautājumu par to, vai var pastāvēt ciešas attiecības Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē pat tad, ja mātesuzņēmuma un meitasuzņēmuma kopīgā atbildība par pārkāpumu vēl nav konstatēta. Tas it īpaši tā var būt *stand-alone* prasību gadījumā, kuras atšķirībā no *follow-on* prasībām nevar balstīties uz (saistošu) konkurences iestādes lēmumu, neatkarīgi no tā, vai tā ir Komisija (Regulas Nr. 1/2003 16. panta 1. punkts) vai valsts iestāde (Direktīvas 2014/104 9. pants). Turklāt var nebūt skaidrības par mātesuzņēmuma un meitasuzņēmuma solidāro atbildību arī tad, ja ir konkurences iestādes lēmums, taču tas konstatē pārkāpumu, kuru izdarījis tikai viens no iesaistītajiem uzņēmumiem. Tā, izskatāmajā gadījumā no Grieķijas konkurences iestādes lēmuma neizriet *AB* un *Heineken* solidārā atbildība, jo konkurences iestāde konstatēja tikai *AB* pārkāpumu, turpretī *Heineken* tā izmeklēšanā neiekļāva. Tāpēc *Follow-on* prasība pastāv tikai attiecībā uz *AB*, bet ne uz *Heineken*.

42. Vai šādos apstākļos pret mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu celtās prasības ir cieši saistītas tikai tad, ja mātesuzņēmuma izšķirošā ietekme ir neapstrīdama vai pierādīta jurisdikcijas pārbaudes posmā saskaņā ar Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktu? Vai arī šis noteikums ir piemērojams pat tad, ja izšķirošā ietekme nav pierādīta, taču, pamatojoties uz prezumpciju par kontroli, tiek (atspēkojami) prezumēta, jo mātesuzņēmumam tieši vai netieši pieder (gandrīz) viss meitasuzņēmuma kapitāls? Un vai tieši pretēji cieša saistība Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē ir noliedzama, ja mātesuzņēmums iesniedz pierādījumus, kas atspēko prezumpciju par kontroli?

43. Turpmāk es paskaidrošu, kāpēc, manuprāt, prezumpcijas par kontroli pamatā esošais fakts, proti, ka mātesuzņēmumam pieder (gandrīz) viss meitasuzņēmuma kapitāls, ir tik svarīgs netiešs pierādījums tam, ka pret mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu celtās prasības ir cieši saistītas Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē, ka parasti nav vajadzīgi papildu netieši pierādījumi, lai apstiprinātu šo ciešo saistību (par to skat. a) punktu turpmāk). Šāda interpretācija nepārkāpj starptautiskās jurisdikcijas tiesas paredzamības prasību (par to skat. b) punktu turpmāk). Turklāt tā nodrošina Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta lietderīgo iedarbību, nepieļaujot, ka prasītājam varētu pārmest ļaunprātīgu rīcību (par to skat. c) punktu).

a) (Gandrīz) visu kapitāla daļu turēšana kā svarīgs netiešs pierādījums ciešas saistības pastāvēšanai

44. Briseles Ia regula nepārprotami nereglamentē valstu tiesu uzraudzības pienākumu apjomu, tām pārbaudot savu starptautisko jurisdikciju[25]. Šajā ziņā runa ir par valsts procesuālo tiesību aspektu, kuru Briseles Ia regula nav unificējusi[26]. Tomēr attiecīgo valsts tiesību normu piemērošana nedrīkst apdraudēt minētās regulas lietderīgo iedarbību[27].

[25] Par Briseles I regulu skat. attiecīgi spriedumu, 2016. gada 10. marts, *Flight Refund* (C-94/14, EU:C:2016:148, 58. punkts un tur norādītā judikatūra).

[26] Attiecīgi par Briseles I regulu skat. spriedumu, 2015. gada 28. janvāris, *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 60. punkts).

[27] Par Briseles I regulu skat. attiecīgi spriedumu, 2016. gada 10. marts, *Flight Refund* (C-94/14, EU:C:2016:148, 58. punkts un tur norādītā judikatūra).

45. Šajā ziņā Tiesa ir pareizi nospriedusi, ka tiesiskās noteiktības mērķis prasa, lai valsts tiesa, kurā celta prasība, varētu viegli lemt par savu jurisdikciju, nebūdama spiesta veikt lietas pārbaudi pēc būtības [28]. Šajā posmā tiesa, kurā ir celta prasība, nevērtē nedz prasības pieņemamību, nedz tās pamatotību, bet vienīgi identificē sasaistes ar tiesas valsti faktorus, kas pamato tās jurisdikciju atbilstoši piemērojamajam noteikumam [29]. Valsts procesuālajiem noteikumiem katrā ziņā jābūt tādiem, ka tiesai, kurā ir celta prasība, jāvar pārbaudīt savu starptautisko jurisdikciju, ņemot vērā visu tās rīcībā esošo informāciju, tostarp vajadzības gadījumā – atbildētāja izteiktos iebildumus [30].

46. Apstāklis, ka mātesuzņēmumam pieder gandrīz viss meitasuzņēmuma kapitāls, tādējādi iestājoties prezumpcijai par kontroli, ir svarīgs netiešs pierādījums tam, ka pret šiem uzņēmumiem celtās prasības ir cieši saistītas Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē.

47. Proti, šādā gadījumā pastāv liela varbūtība, ka mātesuzņēmums un meitasuzņēmums ir solidāri atbildīgi par meitasuzņēmuma izdarīto pārkāpumu. Tas tā ir tāpēc, ka prezumpcija par kontroli balstās tieši uz pieņēmumu, ka mātesuzņēmums īsteno izšķirošu ietekmi uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību, ja mātesuzņēmumam pieder gandrīz visas meitasuzņēmuma kapitāla daļas [31]. Šajā ziņā, kā liecina daudzu gadu judikatūra kopš sprieduma *Akzo Nobel* [32], mātesuzņēmumam ir visnotaļ grūti iesniegt pretējus pierādījumus, kas vajadzīgi, lai atspēkotu prezumpciju [33].

48. Tāpēc tiesai, lai konstatētu cieši saistītas [prasības] Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē, nav jāpārbauda fakti un pierādījumi, ko mātesuzņēmums iesniedzis, lai atspēkotu prezumpciju par kontroli. Tāpat tai arī nav jāpārbauda, vai tas faktiski īstenojis izšķirošu ietekmi uz meitasuzņēmumu. Drīzāk tas kļūst būtiski tikai tad, kad prasību izskata pēc būtības.

49. Tādējādi prezumpcija par kontroli kā tāda nav piemērojama nemainītā veidā saistībā ar jurisdikciju. Proti, Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta norma par jurisdikciju neprasa, lai mātesuzņēmums būtu īstenojis izšķirošu ietekmi uz meitasuzņēmumu, bet tikai paredz, ka prasības ir cieši saistītas. Tikai, izskatot lietu pēc būtības, lai iestātos mātesuzņēmuma atbildība, jāpierāda tā izšķirošā ietekme uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību un tādējādi tikai tad nozīmi iegūst prezumpcija par kontroli kā tāda un tās apvērstais pierādīšanas pienākums.

50. Tātad fakts, ka mātesuzņēmumam pieder gandrīz visas meitasuzņēmuma kapitāla daļas, pirmkārt, faktiski liek prezumēt mātesuzņēmuma izšķirošo ietekmi un, otrkārt, jurisdikcijas ziņā nozīmē, ka prasības, kas ir celtas pret mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu, ir cieši saistītas.

51. Tāpēc arī nepārliecina iebildums, ka jurisdikcijas pārbaudē prezumpcija par kontroli neesot atspēkojama, ja tā tajā tiktu iekļauta, lai pamatotu cieši saistītu [prasību] pastāvēšanu Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē. Proti, jurisdikcijas ziņā tiek pārbaudīts cits kritērijs. Tas, vai izšķiroša ietekme faktiski pastāv, jurisdikcijas pārbaudē nemaz nav jāizlemj.

[28] Spriedums, 2015. gada 28. janvāris, *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 61. punkts un tajā norādītā judikatūra).

[29] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 16. jūnijs, *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 44. punkts un tajā norādītā judikatūra).

[30] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 16. jūnijs, *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 45. un 46. punkts, kā arī tajos norādītā judikatūra).

[31] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 27. janvāris, *The Goldman Sachs Group*/Komisija (C-595/18 P, EU:C:2021:73, 32. un 35. punkts).

[32] Spriedums, 2009. gada 10. septembris, *Akzo Nobel* u.c./Komisija (C-97/08 P, EU:C:2009:536, 54. punkts un turpmākie punkti).

[33] Šajā nozīme skat. spriedumus, 2011. gada 29. septembris, *Arkema*/Komisija (C-520/09 P, EU:C:2011:619, 37. punkts un turpmākie punkti), un 2013. gada 8. maijs, *Eni*/Komisija (C-508/11 P, EU:C:2013:289, 68. punkts).

b) Starptautiskās jurisdikcijas tiesas paredzamība

52. Šī interpretācija atbilst tiesiskās drošības principam. Tas it īpaši noteic, ka īpašā jurisdikcijas norma jāinterpretē tādā veidā, ka tā atbildētājam parasti ļauj zināt, kurā tiesā viņu var iesūdzēt, ja tā ir cita, nevis viņa domicila valsts tiesa [34]. Turklāt tiesiskās noteiktības mērķis prasa, lai valsts tiesa, kurā celta prasība, varētu lemt par savu jurisdikciju, nebūdama spiesta veikt lietas pārbaudi pēc būtības [35].

53. Tas, ka tādā gadījumā, kāds ir izskatāmajā lietā, attiecībā uz Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktā prasīto ciešo saistību par pietiekamu uzskata, ka mātesuzņēmumam tieši vai netieši pieder (gandrīz) viss meitasuzņēmuma kapitāls, nerada jurisdikcijas neparedzamību. Tas tā ir tāpēc, ka šajā ziņā attiecībā uz atbildētājiem – (mātes-)uzņēmumu un (meitas-)uzņēmumu – runa ir par kritēriju, ko var viegli pārbaudīt gan atbildētāji, gan tiesa, kas izskata lietu.

54. Tas būtu citādi, ja jurisdikcijas pamatojumam būtu jāpierāda mātesuzņēmuma izšķirošā ietekme uz meitasuzņēmuma uzņēmējdarbību. Šajā nolūkā jau šajā procesa stadijā būtu nepieciešama visaptveroša un dažkārt sarežģīta faktu un pierādījumu pārbaude un izvērtēšana, kuras iznākums pusēm tieši nebūtu ļoti paredzams Briseles Ia regulas 15. apsvēruma izpratnē. Tas apgrūtinātu cietušo prasītāju, kas uzņemas risku, ka prasība tiks noraidīta kā nepieņemama.

55. Manuprāt, pietiekamai paredzamībai nav nepieciešams arī tas, ka ar saistošu Komisijas lēmumu iepriekš noteikta mātesuzņēmuma un meitasuzņēmuma solidāra atbildība par jebkādiem uzliktajiem naudas sodiem. Tas, vai *private enforcement* kontekstā ir piemērojams kāds jurisdikcijas noteikums, kas atvieglo cietušās puses tiesību īstenošanu, nevar būt atkarīgs no tā, vai Komisija iepriekš ir rīkojusies.

56. Turklāt gadījumā, ja pārkāpums nav saistoši konstatēts saskaņā ar Komisijas lēmumu atbilstīgi Regulas Nr. 1/2003 16. panta 1. punktam, tieši pastāv nesavienojamu lēmumu risks, ja par zaudējumu atlīdzināšanas prasībām pret mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu lemj dažādas tiesas. Ja, kā, piemēram, izskatāmajā gadījumā, valsts konkurences iestāde iepriekš nolēmusi, ka pastāv (vismaz meitasuzņēmuma) atbildība, šis nolēmums saskaņā ar Direktīvas 2014/104 9. panta 1. punktu ir saistošs tikai attiecīgās dalībvalsts tiesām, savukārt citu dalībvalstu tiesām, piemēram, Nīderlandes tiesām kā izskatāmajā lietā, tas ir jāņem vērā tikai kā pirmšķietams pierādījums (Direktīvas 2014/104 9. panta 2. punkts).

57. Šajā ziņā pastāv nesavienojamu spriedumu risks, ja pret mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu celtās prasības izskatītu dažādas dalībvalstu tiesas – proti, gan attiecībā uz vispirms izskatāmo jautājumu par to, vai vispār ir noticis pārkāpums, gan attiecībā uz turpmākajiem jautājumiem par atbildības attiecināšanu un apmēru.

c) Jurisdikcijas vietas ļaunprātīgas vai neatbilstīgas izmantošanas neesamība

58. Iepriekš izklāstītā Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta interpretācija ļauj veikt vienkāršu jurisdikcijas pārbaudi. Turklāt tā cietušajai pusei ļauj arī vieglāk procesuāli īstenot tās zaudējumu atlīdzināšanas prasības – tieši tāpēc, ka materiālā ziņā, pamatojoties uz prezumpciju par kontroli, pastāv mātesuzņēmuma un meitasuzņēmuma solidārās atbildības varbūtība.

[34] Par Briseles I regulas 6. panta 1. punktu skat. spriedumu, 2006. gada 13. jūlijs, *Reisch Montage* (C-103/05, EU:C:2006:471, 24. un 25. punkts).

[35] Spriedumi, 1997. gada 3. jūlijs, *Benincasa* (C-269/95, EU:C:1997:337, 27. punkts), un 2015. gada 28. janvāris, *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 61. punkts).

59. Prasītāja ļaunprātīga rīcība vai jurisdikcijas neatbilstīga izmantošana būtu ņemama vērā tikai tad, ja prasība pret primāro atbildētāju acīmredzami būtu nepieļaujama un nepamatota un tādējādi kalpotu tikai tam, lai otru atbildētāju nepakļautu tās vietas tiesu jurisdikcijai, kurā atrodas tā domicils [36]. Ja prasības ir cieši saistītas Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē, šādas neatbilstīgas izmantošanas konstatēšana tiek ņemta vērā tikai izņēmuma kārtā, proti, ja pastāv pietiekami netieši pierādījumi, kas ļauj secināt, ka prasītājs ir mākslīgi radījis vai saglabājis šīs tiesību normas piemērojamības nosacījumus [37]. Tam nepietiek ar to, ka prasība pret primāro atbildētāju (iespējams) šķiet nepamatota. Drīzāk tās celšanas brīdī tai ir jābūt acīmredzami nepamatotai vai neīstai vai arī jābūt bez patiesas prasītāja ieinteresētības tajā [38]. Tas būtu iedomājams, ja, neraugoties uz prezumpciju par kontroli, konkrētā gadījuma apstākļu dēļ mātesuzņēmumam acīmredzami nav izšķirošas ietekmes uz meitasuzņēmumu, un tāpēc mātesuzņēmuma solidārā atbildība ir izslēgta jau no paša sākuma. Tas tā varētu būt tikai retos izņēmuma gadījumos.

60. Ja cietušais iesūdz Grieķijas meitasuzņēmumu vietā, kurā ir Nīderlandes mātesuzņēmuma domicils, un tādējādi atņem tai Grieķijas tiesu jurisdikciju, tā nav tāda veida neatbilstīga izmantošana, kā aprakstīts iepriekš. Ja atbildētāju domicili ir dažādās dalībvalstīs, Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkts ļauj prasītājam izvēlēties, kurā jurisdikcijā celt prasību [39]. Šī izvēles iespēja ietver arī to, ka prasītājs var koncentrēt lietu tajā tiesā, kas vislabāk atbilst tā interesēm [40].

61. Tāpēc arī nav nozīmes tam, ka pastāv ciešāka saistība ar citu jurisdikciju, piemēram, tāpēc, ka pārkāpums ir noticis vienīgi Grieķijas alus tirgū un Grieķijas konkurences iestādes lēmumā kā tā izdarītājs ir norādīts tikai Grieķijas meitasuzņēmums. Tas tā ir tāpēc, ka jurisdikcijas noteikumi principā [41] nemeklē visciešāko saistību, bet tikai ciešu saistību, ko šajā gadījumā jau garantē "cieši saistītu" [prasību] kritērijs Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktā. To apstiprina Briseles Ia regulas 16. apsvērums, saskaņā ar kuru *papildus* atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saistība starp tiesu un lietu.

C. Par otro prejudiciālo jautājumu

62. Ar otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas zināt, vai gadījumā, ja mātesuzņēmums apstrīd, ka mātesuzņēmums īstenojis izšķirošu ietekmi uz meitasuzņēmuma saimniecisko darbību, pieņēmumam par jurisdikcijas esamību attiecībā uz šo meitasuzņēmumu atbilstoši Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktam ir pietiekami, ka nevar jau sākotnēji uzskatīt par neiespējamu, ka šāda noteicoša ietekme pastāvēja.

[36] Attiecīgi par Briseles I regulas 6. panta 1. punktu skat. spriedumu, 2015. gada 21. maijs, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 27. punkts un tajā norādītā judikatūra), kā arī par Briseles konvencijas 6. panta 1. punktu – spriedumu, 1988. gada 27. septembris, *Kalfelis* (189/87, EU:C:1988:459, 9. punkts).

[37] Attiecīgi par Briseles I regulas 6. panta 1. punktu skat. spriedumu, 2015. gada 21. maijs, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 29. punkts).

[38] Attiecīgi par Briseles I regulas 6. panta 1. punktu skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Freeport* (C-98/06, EU:C:2007:302, 66. punkts).

[39] Šādā nozīmē par Briseles I regulas 6. pantu skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci secinājumus lietā *Freeport* (C-98/06, EU:C:2007:302, 52. punkts), kā arī ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2014:2443, 89. punkts).

[40] Šādā nozīmē par Briseles I regulas 6. pantu skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci secinājumus lietā *Freeport* (C-98/06, EU:C:2007:302, 52. punkts), kā arī ģenerāladvokāta N. Jēskinena secinājumus lietā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2014:2443, 89. punkts).

[41] Izņēmums attiecas tikai uz ekskluzīviem jurisdikcijas pamatiem. Taču par tādiem šeit nemaz nav runa.

63. Jau no mana izklāsta šo secinājumu 48. punktā un turpmākajos punktos izriet, ka uz otro prejudiciālo jautājumu jāatbild apstiprinoši, ja – kā šajā gadījumā – izpildīti prezumpcijas par kontroli priekšnosacījumi: proti, tas ir īpaši svarīgs netiešs pierādījums, lai pieņemtu, ka [prasības] ir "cieši saistītas" Briseles Ia regulas 8. panta 1. punkta izpratnē un tādējādi rada pamatu jurisdikcijai, un šādu netiešo pierādījumu var atzīt par spēkā neesošu tikai izņēmuma gadījumos.

V. Secinājumi

64. Tādējādi es ierosinu Tiesai sniegt šādu kopīgu atbildi uz abiem *Hoge Raad der Nederlanden* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem:

Saistībā ar zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, kuru pamatā ir Savienības konkurences tiesību pārkāpumi, tiesai, kas atrodas mātesuzņēmuma reģistrācijas vietā, pārbaudot savu jurisdikciju attiecībā uz citā dalībvalstī reģistrētu meitasuzņēmumu, pamatojoties uz Briseles Ia regulas 8. panta 1. punktu, apstāklis, ka mātesuzņēmumam tieši vai netieši pieder (gandrīz) viss meitasuzņēmuma kapitāls, jāuzskata par svarīgu netiešu pierādījumu tam, ka pret mātesuzņēmumu un meitasuzņēmumu celtās prasības ir cieši saistītas. Tāpēc parasti nav vajadzīgi papildu netieši pierādījumi, lai apstiprinātu šādu ciešu saistību.